

**EURONEWS - OM SPECIALPEDAGOGISKA VERKSAMHETER I EUROPA
NUMMER 16**

**THE AGENCY FIRAR TIOÅRSJUBILEUM
1996 - 2006**

Vår direktör har ordet

Kära läsare,

Det är med stor glädje som jag presenterar det här jubileumsnumret av Euronews!

Den 19 november 2006 firar European Agency for Development of Special Needs Education tioårsjubileum. För att uppmärksamma det ägnas detta nummer av Euronews både åt reflektioner kring den verksamhet som bedrivits och åt att se framåt mot kommande tio år.

I detta nummer kan du läsa om vår ordförande Jörgen Greves tankar om the Agency's "omöjliga uppdrag". Dessutom ger ytterligare några av våra samarbetspartners under de år som gått, sin bild av organisationens betydelse.

Under dessa år har stora förändringar skett i organisationens arbete och de produkter vi har erbjudit. Vi har därför också en artikel om det nyskapande projektet "Individuella planer för övergången från skola till arbetsliv".

Jag kommer slutligen att återkomma med mina egna reflektioner om den verksamhet som bedrivits och det arbete vi har framför oss under kommande år.

På alla våra medlemsländers representanters, nationella samordnares och personalens vägnar vill jag ta tillfället i akt att tacka alla våra läsare för ert intresse och stöd under de år som gått sedan the Agency startade.

Vi ser alla fram emot att fortsätta vårt arbete inom specialpedagogiken under the Agency's andra decennium!

Cor Meijer
Direktör

Möjliga omöjligheter

Eller ... om du inte har drömmar kan du inte förverkliga dem!

Det är några ord som jag kommer att tänka på när jag ser tillbaka på de tio år som gått sedan den 19 november 1996, då det formella grundandet av the Agency ägde rum i Middelfart i Danmark.

Födelsen föregås vanligen av en befruktning. Liksom i de flesta sådana situationer är det svårt att veta precis när det skedde, men någon gång under den sista fasen av Helios II (Helios II European Community Action Programme), som avslutades under 1996, borde vara den aktuella tidpunkten. Ingen förstod då vad det var som påbörjades eller vilken potential det hade.

Om någon vid den tidpunkten hade sagt: "The Agency kommer att etableras på försök med start den 19 november 1996 med ungefär 1.3 miljoner Euro på fickan från Fyns amt och danska utbildningsdepartementet" ..., då hade kommentaren blivit: **"Omöjligt!"**

Om någon hade sagt: "Den 21 september 1999, kommer the Agency att framhållas som en sant europeisk organisation i närvaron av utbildningsministrar och representanter för EU kommissionen under en konferens i Stockholm. På denna konferens kommer EU's 15 medlemsstater samt Norge och Island att komma överens om att gemensamt ta ansvar för the Agency och betala ungefär hälften av driftskostnaderna" ..., då hade kommentaren också blivit: **"Omöjligt!"**

Om någon under den perioden hade sagt: "under en treårsperiod från 2004 till 2006, kommer the Agency att ha ett budgetanslag från EU parlamentet på ungefär tre kvarts miljon Euros per år" ..., även då hade kommentaren blivit: **"Omöjligt!"**

Om någon under den perioden hade sagt: "År 2006 kommer the Agency att ha 25 medlemsländer och the Agency kommer att vara den dominerande europeiska plattformen för samarbete inom specialpedagogiken" ... ja, då hade kommentaren återigen varit: **"Omöjligt!"**

Om någon hade sagt: "Från 2007 till 2013 kommer the Agency att vara en av sex europeiska organisationer som erkänts av EU parlamentet och EU kommissionen, och få stöd av "the Jean Monnet Lifelong Learning programme" (http://ec.europa.eu/education/programmes/ajm/index_en.html)" ... ja, återigen hade kommentaren varit: **"Omöjligt"** eller kanske till och med **"Helt omöjligt!!"**

Vad har då gjort dessa "omöjligheter" möjliga? Jag är övertygad om att det finns många orsaker, men jag skulle vilja nämna några som jag anser är viktiga.

För det första måste det ha funnits behov av det "omöjliga", även om människor inte alltid var medvetna om det.

För det andra måste de människor som arbetar med att förverkliga “det omöjliga” tro så mycket på att det är möjligt, att det aldrig faller dem in att det är omöjligt (jag kan också tillägga att en gnutta paranoia är till nytta).

Det första steget mot att göra det omöjliga möjligt kräver att pionjäranda skapas. En sådan anda bör ligga till grund för öppenhet och förtroende och ge människor kontroll över det egna arbetet så att kvalitativt arbete kan åstadkommas.

Det kräver också en kunnig personal som är villig att arbeta hårt och ta risken att deras arbete försvinner om det omöjliga verkligen skulle vara omöjligt. Det finns mycket att berätta om the Agency's personal i detta sammanhang, men jag ska berätta om ett förhållande under min tid som direktör för the Agency. Under de första åren fanns det perioder då det inte var möjligt att betala allas löner under några månader. Under den perioden var jag till och med tvungen att be dem om ytterligare tjänster utan att kunna erbjuda löner. *Det* skulle vanligtvis betraktas som en omöjlighet!

Inom “omöjlighetens” Agency har det funnits nationella representanter i styrelsen och nationella samordnare som har gjort ett stort arbete för att föra fram the Agency's arbete i sina hemländer. De var just de personerna som bäst kunde genomföra detta arbete på ett sådant framgångsrikt sätt.

Vi har alla, på ett eller annat sätt, haft en viktig uppgift att utföra för att förverkliga the Agency.

När vi nu efter tio år har kommit till 2006 har det omöjliga blivit möjligt. Om någon nu skulle säga: “År 2016 kommer det inte att finnas något European Agency for Development in Special Needs Education, men däremot ett aktivt European Agency for Education” ... då skulle antagligen kommentaren återigen bli: **“Omöjligt”** ... men som the Agency har visat, är det inte så dumt att sträva efter det omöjliga!

Gratulationer till alla er som har arbetat och arbetar inom the Agency, för att ni har gjort det omöjliga möjligt!

Jørgen Greve
Ordförande

Historien om the Agency, med våra samarbetspartners ord!

The Agency är tio år gammalt: tio år av intensivt arbete och ett koncentrat av mänskliga relationer i ett nätverk över hela Europa. För att uppmärksamma detta jubileum har EuroNews beslutat lämna ordet till några av aktörerna i the Agency's verksamhet: nationella representanter, tjänstemän i EU kommissionen och sakkunniga på fältet, för att ta reda på vad de har att säga om the Agency.

Som inledning bad Euronews de olika personerna att berätta hur de skulle presentera the Agency för någon som inte känner till oss.

“Hur ska man på två rader kunna beskriva en organisation vars namn i sig fyller flera rader?” skojar **Gaspar Haenecaert** som jobbar på Resurscentret för studerande i behov av särskilt stöd i högre utbildning i den flamländska delen av Belgien. Med mer allvar menar han att the Agency *“ger näring åt kunskap, sprider information, ger liv åt nätverk och skapar medvetenhet om utbildning för elever i behov av särskilt stöd”*.

Ana Magraner är tjänsteman i EU kommissionen (Generaldirektoratet för utbildning och Kultur) och ansvarig för de anslag som the Agency fått från EU under åren 2002 till 2004. Hon beskriver organisationen på följande sätt. *“The Agency har som målsättning att hantera en fråga som blir allt viktigare i undervisningen, nämligen undervisning för elever i behov av särskilt stöd”*.

Manfred Pretis, som är sakkunnig inom tidigt stöd från Österrike, beskriver the Agency som *“en organisation som finansieras av utbildningsministerierna i medlemsländerna och främjar nya idéer inom specialpedagogiken. Den samlar europeisk kunskap inom området och tillhandahåller stöd för de politiska riktlinjerna inom Europa med avseende på specialpedagogiken.”*

Jørgen Hansen slutligen, tjänsteman på danska utbildningsdepartementet, menar att *“the Agency's första mål är att säkerställa att allt görs för barn med inlärningssvårigheter, i undervisningsmiljöer som är så inkluderande som möjligt, där de kan lära sig saker tillsammans med andra elever.”*

På dessa få rader har the Agency's arbete beskrivits med några nyckelord: specialpedagogik, nätverk, sakkunskap, nationella myndigheter och naturligtvis Europa ...

EuroNews ville också veta hur de här personernas samarbete med the Agency började.

Jørgen Hansen: *“The Agency var det första verkliga försöket att skapa ett långsiktigt internationellt samarbete kring de specialpedagogiska frågorna. Tanken att skapa en sådan organisation och de första grundprinciperna föddes inom ramen för det nätverk för utbyte kring utbildning som HELIOS II programmet utgjorde [ett europeiskt program för integration av människor med funktionshinder, som upprättades av EU kommissionen för perioden 1993 till 1996].”* **Jørgen Hansen** är i själva verket en av grundarna till the Agency eftersom han tillsammans med bland andra Jørgen Greve, den

nuvarande ordföranden, tog de första stegen som gjorde det möjligt att dra igång the Agency. Han menar att det faktiska grundandet av the Agency aldrig skulle ha varit möjligt utan ett starkt stöd från EU kommissionen och de nationella departementen, men framför allt av det danska utbildningsdepartementet och Fyns amt som var de första (och under the Agency's första tre år de enda) som finansierade the Agency.

Eurydice är ett europeiskt nätverk som syftar till samla och sprida information om utbildning i Europa. **Patricia Wastiau-Schlüter**, som ansvarar för Eurydice europeiska enhet, förklarar hur samarbetet mellan Eurydice och the Agency började *“i det gemensamma arbetet med ett kapitel, som på den tiden hade titeln ‘Special Education’, i rapporten ‘Key Data on Education in Europe’ 1999/2000. EU kommissionen publicerar faktauppgifter ungefär vart annat, vart tredje år och Eurydice och Eurostat deltar i arbetet. Eurydice, som har en mer generell inriktning på undervisning, välkomnade the Agency's bidrag med mer specialiserad information. Den inte bara förbättrade kvaliteten i den information som presenterades utan gav också en tydligare tolkning och bättre förståelse av uppgifterna.”*

Vad har då the Agency's bidragit med? Att en sådan institution finns kvar efter tio år är i sig en framgång, men vilket värde har the Agency's verksamhet haft inom det specialpedagogiska området?

Enligt **Ana Magraner**, har *“the Agency blivit en obestridlig informationskälla för yrkesverksamma inom det specialpedagogiska området. Tack vare sina rapporter (och särskilt de färgglada illustrationerna av elever, på omslagen) har the Agency's rapporter blivit kända och väl emottagna.”*

Gaspar Haenecaert tvekar inte när han säger att the Agency's bidrag har varit att *“samla nya idéer”,* att yrkesverksamma *“får veta hur andra länder är organiserade och möjlighet att studera sina egna verksamheter genom att delta i internationella aktiviteter”* och framför allt, *“att få vara del av the Agency's nätverk som ger så mycket energi och entusiasm”.*

Jørgen Hansen tillägger att the Agency har möjliggjort att en gemensam europeisk referensram för inkluderingen av elever i behov av särskilt stöd har kunnat skapas. **Manfred Pretis** slår fast att *“the Agency har en mycket mer konkret betydelse än till exempel seminarier och konferenser på universitet brukar ha”.*

När **Patricia Wastiau-Schlüter** tillfrågades om the Agency's värde hade hon en klar uppfattning: *“Upprättandet av EU's gemensamma riktlinjer såväl som nationella riktlinjer för utbildningen blir mer och mer baserade på tydlig kunskap och förstärks av jämförelser mellan länderna. Jämförelser ska inte förstås som värderingar av länder, utan snarare som ett utbyte av erfarenheter för att få en djupare förståelse av andra system i deras specifika sammanhang och lyfta fram de olika ländernas särdrag genom att jämföra skillnaderna. The Agency kan ge det dubbla värdet i att både bygga en kunskapsbas och täcka ett stort antal länder. Det växande behovet av the Agency under kommande år är uppenbart. (...) The Agency ger energi åt utbytet av information och erfarenheter mellan nationella beslutsfattare. The Agency's kapacitet att vara*

rådgivande för beslutsfattande på europeisk nivå kan inte förnekas. The Agency bidrar till att upprätta en kunskapsbas som är betydelsefull som underlag för att ta fram riktlinjer och tillför ett oersättligt värde till valideringen av uppgifter som samlats in genom statistisk data och kvalitetsanalyser. Dessutom tappar inte the Agency de mänskliga och konkreta dimensionerna av specialpedagogiken, vilket är en anmärkningsvärd framgång för ett nätverk på institutionell nivå.”

EuroNews bad också om några personliga minnen från arbetet i the Agency ...

Trots sin geografiska spännvidd (the Agency började med 17 medlemsländer 1996 och täcker nu 28 medlems- och observatörländer) har the Agency behållit en mycket personlig prägel. Det är lätt att kommunicera och personliga kontakter underlättar informationsflödet, diskussioner och spridandet av nya begrepp inom pedagogiken.

Denna mänskliga och även känslomässiga dimensionerna av the Agency's arbete speglas i vad de intervjuade berättar om sina goda minnen av de tio år av arbete med the Agency. **Manfred Pretis** lyfter fram *“det respektfulla och effektiva arbetssättet i expertgrupperna.”* **Jørgen Hansen** berättar om *“vänskapen mellan kollegor från de deltagande EU-länderna och många människor jag mött på möten och konferenser i samband med arbetet med the Agency.”*

Gaspar Haenecaert minns ett av HEAG's (Higher Education Accessibility Guide) expertnätverksmöten på the Agency's Brysselkontor: *“Bryssel ligger i Europa, Europa är i Bryssel, där the Agency har kontor, vilken symbol!”*

För **Ana Magraner** är det ingen tvekan om att hon *“alltid kommer att minas den hearing med 70 ungdomar med funktionshinder från 23 olika länder som anordnades av the Agency i Europaparlamentet i Bryssel den 3 november 2003, i samband med det Europeiska Handikappåret.”*

När man firar födelsedagar är det roligt att höra personliga berättelser och anekdoter ... det finns många av dem från the Agency's 10 år ... här följer några ...

Jørgen Hansen minns den fotboll som alla medlemmar i styrelsen skulle få signerad av någon känd fotbollsspelare från det egna landet. Eusébio, Johan Crujff, Michel Platini med flera signerade fotbollen, men den svenska styrelseledamoten vid det tillfället bestämde sig för att göra något annorlunda. Han fick fotbollen signerad av Bengt Lindquist, som var FN's särskilda rapportör om funktionshinder. Bengt är verkligen en känd person inom Agency's arbetsområde ... men han har också erkänt att han aldrig har spelat fotboll!

Men svenskarna gillar andra idrotter: **Manfred Pretis** minns hur han under ett expertmöte under ett Agency-projekt, tillsammans med de andra sakkunniga deltog i en tävling med vikingabåtar. Det var verkligen ingen uppvisning av seglingskunnande, men arbetet i projektet vann mycket på den fantastiska och kamratliga stämningen det skapade!

Med rörelse minns **Gaspar Haenecaert** invigningsceremonin för the Myriam Van Acker Memorial Award, som ägde rum inom ramen för den tredje världskongressen om specialpedagogik i högre utbildning, 2004. En av the Agency's medarbetare fick det första priset: *“Det var så vackert och rörande att se hur (hon) ... lyckades föra vidare sin entusiasm och passion för målen och visionerna för HEAG projektet.”*

På grund sin europeiska struktur har Internet blivit det huvudsakliga verktyget för kommunikation för Eurydice. **Patricia Wastiau-Schlüter** berättar: *“ett speciellt tillfälle var den dag the Agency's webbutvecklare, en mycket välkänd person inom området it för personer i behov av särskilt stöd, visade hur någon med synskada kan använda vår webbplats och vad han eller hon ser på skärmen beroende på vilka verktyg som används. Knappast något skulle uppfattas av den mångfald av grafiska element vi använder som behövs för att få tillgång till och förstå den information som tillhandhålls. Vi behöver alltså utveckla vår webbplats för att förbättra tillgången till vår information. Men ganska enkla förändringar kan också göras och avsevärt förbättra situationen. Vi håller för närvarande på att genomföra några av dessa förändringar.”*

De personer som intervjuats för den här artikeln har alla haft ett långt samarbete med the Agency och är alla kunniga i sina respektive områden av specialpedagogiken. EuroNews ville därför veta om the Agency på något sätt hade förändrat deras uppfattningar om specialpedagogik ...

Jørgen Hansen förklarar: *“Mitt engagemang i the Agency's aktiviteter ha inte direkt förändrat min syn på specialpedagogik som helhet, men under tiden med the Agency, har jag lärt mig mycket intressant av andra länders sätt att arbeta med specialpedagogik. Till exempel att inkludering och integration inte bara handlar om att samla ihop alla elever, till syvende och sist måste alla elever erbjudas optimala utbildningsmöjligheter.”*

Manfred Pretis tror att arbetet med the Agency har: *“gjort mig mer öppen för de medlemsländer vars utbildningssystem fortfarande är i uppbyggnadsstadiet. Dessutom har föräldrarnas roll (som är experter på sina barns dagliga undervisning) lyfts fram.”*

Gaspar Haenecaert menar att the Agency's aktiviteter har gett honom möjligheten att upptäcka de europeiska deltagarnas olika förhållningssätt: vissa utformar sina riktlinjer efter starka rättsliga ramar medan andra har fokus på att stödja relationer: *“Båda förhållningssätten har sina fördelar. The Agency's aktiviteter har därför lärt mig att målet inte är att säga en sak ELLER en annan utan att satsa på en sak OCH en annan”.*

Även **Patricia Wastiau-Schlüter** menar att *“I stället för att förändra våra uppfattningar är the Agency värt beundran för att skapa en ökad medvetenhet om hur specifik specialundervisning är på det konkreta och praktiska planet. The Agency har bidragit till en bättre förståelse av detta område, som går mycket längre än till bara motivation eller att ansluta sig till principer, och detta sprider sig successivt till en vidare kultur och förhållningssätt till utbildning vare sig den riktar sig mot elever i behov av särskilt stöd eller inte.”*

De tio år som gått har erbjudit en ganska lång och skiftande väg för the Agency att växa och utvecklas på. Det är ändå inte slutet på resan: att garantera en kvalitativ undervisning för människor med särskilda behov är fortfarande en utmaning som man måste kämpa för. The Agency har förhoppningsvis många år framför sig för att arbeta mot detta mål!

EuroNews frågade vad de som har följt the Agency's arbete under en så lång tid, tror om framtiden för organisationen ...

Framtiden bör vara mer öppen, säger **Ana Magraner**: *“the Agency bör öppna upp för fler europeiska länder och så mycket som möjligt lyssna till de specifika behov som andra, mer utsatta delar av världen, som Afrika eller Sydamerika har”*. Hon föreslår: *“Varför inte organisera ett samarbete mellan skolor i södra och norra Europa eller mellan skolor i Europa och på andra kontinenter?”*

Gaspar Haenecaert hoppas att den anda som finns i the Agency ska finnas kvar: *“När EU fortsätter att växa, kommer the Agency i alla fall vara tvungen att följa med och välkomna fler medlems- och partnerländer. Jag hoppas verkligen att the Agency kan behålla sin själ även om det inte längre är en liten organisation. Litet är vackert.”*

Manfred Pretis föreslår: *“the Agency måste få med de nya medlemsstaterna i EU, i processen med utvärdering av verksamheter.”*

Jørgen Hansen slutligen, är inte orolig för the Agency's framtid: *“Under de kommande åren kommer the Agency att fortsätta utvecklas, inte minst då det finns behov av kommunikation mellan the Agency och dem som är yrkesverksamma inom specialpedagogiken på nationell nivå ... Jag tror också att the Agency's “röst” kommer att bli allt mer känd i de olika internationella organisationerna som UNESCO, OECD, Europarådet och i synnerhet inom EU.”*

Enligt **Patricia Wastiau-Schlüter**: *“är den aktuella trenden en ökad individualisering av utbildningen, enligt principerna om att tillhandahålla utbildning som är så varierad som möjligt för att möta de behov som en mycket diversifierad befolkning har. Att the Agency samlar kunskap om specialpedagogiska frågor som definieras i relation till målgrupper som är mer eller mindre precist identifierade av de olika länderna, kan vara till stor nytta för att kunna reflektera över utvecklingen mot en ökad individualisering av utbildningen.”*

Liksom de övriga intervjuade glömmer **Jørgen Hansen** inte dem som the Agency arbetar för: *“I Europa liksom i övriga världen, är det inte lätt att vara i behov av särskilt stöd. I själva verket är särskilda behov för det mesta behov som inte blir mötta.”*

EuroNews vill tacka Ana Magrener, Gaspar Haenecaert, Jørgen Hansen, Manfred Pretis och Patricia Wastiau-Schlüter för att de velat dela med sig av sina tankar och synpunkter.

The Agency's målgrupp tar del av arbetet

I november 2003 bjöd the Agency in ungdomar med funktionshinder från hela Europa till EU parlamentet i Bryssel. Det bjöds in till en hearing som gjorde det möjligt för the Agency's målgrupp att göra sig hörd. Evenemanget "Ungas Synpunkter på Specialundervisning" (2 och 3 november 2003) är för många av the Agency's medarbetare och vänner ett oförglömligt tillfälle!

Mer än 70 ungdomar från 22 länder deltog i det två dagar långa mötet som var både glatt och fullt av diskussioner. Talen av ungdomarna översattes till 17 språk. Deltagarna delade en intensiv och känslös erfarenhet. Alla var överväldigade av de ärliga och raka budskap som de unga talarna förde fram om sin undervisning. Genom den rapport som blev resultatet av evenemanget (Ungas Synpunkter på Specialundervisning, *EuroNews 12*) och genom the Agency's webbplats har budskapet och stämningen på mötet spridits vidare. Det huvudsakliga resultatet av mötet uttrycktes av två österrikiska deltagare: *"Det var ett viktigt tillfälle vi upplevde i Bryssel och som mynnade ut i debatten i EU parlamentet. Det är en erfarenhet vi aldrig kommer att glömma. När vi kom hem var kropparna trötta, men våra hjärtan berikade. Tack för allt och glöm oss inte."*

Individuella planer som stöd för övergången från skola till arbetsliv.

Under de tio år som the Agency har funnits har dess tematiska projekt utvecklats, inte bara i fråga om hur många länder som deltagit och antalet sakkunniga som funnits med, utan också genom att projekten har spänt över ett större område och att den information som the Agency erbjuder sina användare har utvecklats. Projektet "Individuella planer som stöd för övergången från skola till arbetsliv" är ett exempel på hur the Agency's projekt har utvecklats sedan 1996. Projektet inbegrep sakkunniga från 19 länder samt representanter för arbetsmarknadssektorn, föräldrar och ungdomar i behov av särskilt stöd. Förutom en mängd information för yrkesverksamma inom området, ledde projektet till utvecklandet av ett multimediebaserat verktyg för vägledning i övergången till yrkeslivet. ITP projektet presenteras här som ett positivt exempel på vad the Agency nu kan åstadkomma, efter tio års samarbete mellan medlemsländerna och deras representanter ...

Övergången från skola till arbetsliv är en viktig fråga för alla ungdomar och inte minst för ungdomar i behov av särskilt stöd.

2002 genomförde the Agency en första analys av vilka huvudsakliga svårigheter som möter ungdomar i behov av särskilt stöd, deras föräldrar och yrkesverksamma inom området, i övergången från skola till arbetsliv. Av det arbete som the Agency genomförde drog man slutsatsen att övergången är en del av en lång och komplex process, som sträcker sig över alla faser i livet och behöver hanteras på ett lämpligt sätt. "Ett bra liv för alla", liksom "ett bra arbete åt alla" är de ultimata målen för en framgångsrik övergång till arbetslivet. Vilket stöd som behövs, vilken skolorganisation som finns eller var utbildningen är belägen bör inte inverka på eller förhindra en sådan process. Övergången från skola till arbetsliv bör innefatta ett ständigt deltagande av den berörde själv och dess familj, samordning mellan alla berörda enheter och ett nära samarbete med arbetsmarknaden.

2005 genomfördes en andra analys för att ta fram en plattform av praktiska riktlinjer för utvecklandet av individuella planer som stöd för övergången från skola till arbetsliv (Individual Transition Plan - ITP), med syfte att stödja en sådan övergång för ungdomar i behov av särskilt stöd i undervisningen.

Sakkunniga från 19 länder granskade resultaten i den första analysen. Målet var att diskutera och komma överens om hur och med vilket syfte man bör arbeta med att ta fram en plan för övergången från skola till arbetslivet, eller en liknande arbetsplan, för att stödja en sådan övergång för ungdomar i behov av särskilt stöd i undervisningen. Deltagarna i projektet inriktade sig särskilt på de material som används av personal i deras samarbete med ungdomar och deras familjer.

Alla länder använder inte begreppen "transition" eller "individuell plan för övergången från skola till arbetsliv". Andra benämningar är "individuell utbildningsprogram", "individuell integrationsprojekt", "utbildningsplan", "personlig interventionsplan", "individuell karriärsplan" eller liknande. Olika benämningar belyser små skillnader i begreppen. Trots dessa skillnader finns en tydlig enighet i länderna vad gäller behovet

av och nyttan med ett sådant redskap. Man uppfattar det som ett slags personligt porträtt där den studerandes önskemål, utbildning och framgångar dokumenteras.

Som resultat av den konkreta analysen, enades man om en gemensam och funktionell definition:

En individuell plan för övergången från skola till arbetsliv är ett verktyg i form av ett dokument där den studerandes bakgrund, önskemål om framtiden och den aktuella situationen dokumenteras. Det bör innehålla information om den studerandes livssituation, familj, hälsotillstånd, fritid, värderingar och kulturell bakgrund, liksom information om utbildning. Det ska bidra till följande:

- Att öka den studerandes chanser att få ett varaktigt arbete;
- Att matcha den studerandes intressen, önskemål, motivation, kompetens, värderingar och förmåga med de krav som olika yrken, arbeten, arbetsmiljöer och företag ställer;
- Att öka den studerandes självständighet, självförtroende och självkänsla;
- Att skapa win-win situationer för ungdomar och arbetsgivare.

En plan för övergången från skola till arbetsliv ska vara nära knuten till elevens utbildningsplan och bör upprättas så tidigt som möjligt, innan slutet på grundskolan. Den syftar till att minska gapet mellan skolan och arbetsmarknaden. En sådan plan ska skapa ett ramverk som syftar till att säkerställa ett bättre inträde på arbetsmarknaden. Den ska reflektera en dynamisk process som innefattar:

- Den studerandes förmåga, kunskap, kompetens och förväntningar.
- Krav från arbetsmarknaden.
- Återkommande revision av handlingsplanen.

Personal från utbildningssektorn och arbetsmarknadssektorn samt familjer bjöds in till det sista mötet för att ge sina synpunkter och respons på resultaten. De lyfte fram värdet av att komplettera den sammanfattande rapporten med en modell för rådgivning som riktar sig till personal, ungdomar och familjer. Syftet med den modell som togs fram under projektet var att på ett tydligt och enkelt sätt visa behovet, intresset och nyttan med individuella planer för övergången från skola till arbetsliv för användarna.

Den interaktiva CD som följer med rapporten är resultatet av ett nära samarbete mellan personal, ungdomar och experter.

Alla deltagares behov, önskemål och förväntningar beaktades och innefattades i resultaten och förslagen i det dokument som ligger till grund för modellen för rådgivning. Ungdomar och yrkesverksamma inom området ombads ge feedback och reflektera kring nyttan av ett sådant verktyg i bilder. Några av dessa bilder finns i rapporten om projektet, men de flesta finns i den interaktiva CD som hör till modellen.

Modellen för rådgivning om övergången till arbetslivet lanserades i Lissabon den 9 oktober 2006, på ett seminarium med 170 deltagare. Alla sakkunniga såväl som ungdomar i behov av särskilt stöd och deras familjer som hade tagit del i projektet presenterade sina synpunkter och bidrog till detta viktiga evenemang.

Den interaktiva CD som följer med den tryckta versionen av projektrapporten är resultatet av ett nära samarbete mellan yrkesverksamma inom området, ungdomar och de sakkunniga i projektet. Det slutgiltiga resultatet: den sammanfattande rapporten, landrapporterna och modellen för rådgivning skulle aldrig vara möjliga att ta fram utan den kunskap, kompetens och engagemang som de deltagande i projektet bidrog med.

All information som samlades in under projektet finns att tillgå på the Agency's webbplats www.european-agency.org/transit/

Den sammanfattande rapporten om projektet kan laddas ner på alla medlemsländernas språk på www.european-agency.org/site/info/publications/agency/ereports/16.html

Modellen för rådgivning finns även den på alla medlemsländernas språk, on-line på www.e-agency.org/itp/

Tio års arbete för the Agency - the Agency's direktör ser tillbaka och framåt.

Jag har personligen varit delaktig i the Agency's arbete sedan 1997, inte riktigt 10 år, men ändå tillräckligt länge för att med stolthet kunna se tillbaka på vad som har uträttats, likaväl som jag kan se framåt med lika mycket tillförsikt inför vad som kan uträttas!

The Agency grundades formellt den 19 november 1996. Efter en treårsperiod, då det danska utbildningsdepartementet finansierade arbetet, tog de dåvarande medlemsländerna, som var de 15 EU länderna, Island och Norge, över ansvaret för verksamheten 1999. Detta etablerade the Agency som en självständigt fungerande europeisk organisation.

Idag drivs the Agency av utbildningsministerierna i den franska och den flamländska delen av Belgien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Island, Irland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Schweiz, Spanien, Sverige, Storbritannien, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike. Malta, Slovakien och Slovenien deltar som observatörer i the Agency's arbete. EU kommissionen och EU parlamentet stödjer the Agency både ekonomiskt och politiskt.

The Agency är en unik organisation. I huvudsak är det ett nätverk av representanter för de olika medlemsländerna och sakkunniga som utsetts av respektive lands utbildningsministerium. Information som samlas in och presenteras av the Agency är därför en kollektiv produkt av medlemsländerna. Detta innebär ett stort ansvar för de inblandade!

Trots att det är mycket svårt att jämföra förhållandena i de olika länderna vad gäller inkludering och specialundervisning i allmänhet, delar alla medlemsländerna visionen om en inkluderande undervisning såsom den beskrivs i UNESCO's Salamanca deklARATION (1994). Den anger riktlinjerna för the Agency's arbete: "Vanliga skolor med en sådan inkluderande inriktning är det mest framgångsrika sättet att bekämpa diskriminerande attityder, skapa ett öppet och inkluderande samhälle samt åstadkomma utbildning för alla; dessutom ger de bra utbildning, förbättrar effektiviteten och ger i slutändan en bättre kostnadseffektivitet för hela utbildningssystemet.

Ett uttalande av Kenneth Eklindh, vår tidigare styrelseledamot för Sverige och numera specialist om inkludering på UNESCO, stämmer mycket bra. Han menar att länder är: "i olika takt, men dock strävar efter att utveckla en inkluderande undervisning eller en "Skola för alla" ... där vi sätter ett fullt deltagande, jämlikhet och gemenskap i centrum, som en tydlig dimension av kvaliteten i undervisningen."

Reflektioner över 10 års arbete med the Agency ...

Sedan starten 1996 har arbetet i the Agency haft fokus på ett antal prioriterade teman med relevans för utvecklingen av specialpedagogiken i de europeiska länderna, som identifierats av styrelsen. Dessa teman måste ta upp frågor som berör både

inkluderande och segregerade undervisningsmiljöer för att kunna omfatta alla de olika sammanhang av riktlinjer och verksamheter för undervisning som finns i de olika medlemsländerna.

Urvalet av dessa teman belyser i sig vad beslutsfattare för specialpedagogiska riktlinjer och lagstiftning i de olika länderna i Europa har uppfattat vara viktiga frågeställningar under denna period.

Under de gångna tio åren har följande teman behandlats med resultat som presenterats i olika rapporter och dokument: tidigt stöd; specialundervisning i olika delar av Europa; stöd till lärare; finansiering av tidigt stöd; informations- och kommunikationsteknologi; övergången från skola till arbetsliv; huvudprinciper för specialpedagogiken samt inkluderande undervisning och goda exempel.

The Agency har tagit fram en stor mängd material inom dessa områden. Allt detta finns tillgängligt på vår webbplats www.european-agency.org

Webbplatsen är i sig en unik resurs. Den har nu över 5000 fasta sidor och nästan 1000 dokument att ladda ner. Dessutom gör de sju största databaserna att det finns ett nästan oändligt antal kombinationer av sökresultat. The Agency's arbetsspråk är engelska. Så mycket information som möjligt översätts dock till deltagarländernas språk och rapporter och nyhetsblad finns nu tillgängliga på 19 språk. Under kommande år kommer vi också att ge information på maltesiska, slovakiska och slovenska. Vilken utmaning!

Att se fram emot kommande år ...

2006 har varit en milstolpe för the Agency. Det är inte bara tioårsjubileum utan också det året då the Agency som en av sex europeiska institutioner formellt erkändes av Ministerrådet och ska få stöd under det nya programmet "European Union Lifelong Learning programme" 2007-2013 (EU kommissionen, 2006).

Under 2006 godkände the Agency's styrelse en ny flerårig arbetsplan. De arbetsområden som prioriteras i arbetsplanen speglar vad the Agency's representanter uppfattar som prioriterade områden för utvärdering och utveckling i sina länder under kommande år. Detta innefattar:

- Utvärdering för inkludering;
- Att möta de behov som elever med behov av särskilt stöd och utländsk bakgrund har;
- Lärarutbildning för inkludering;
- Organisation för specialpedagogiskt stöd;
- Riktlinjer och verksamheter för särskilt stöd inom yrkesutbildning.

Dessutom har tre områden lyfts fram som prioriterade områden för utvärdering och uppföljning: inkluderande undervisning och goda exempel; informations- och kommunikationsteknologi i specialundervisningen samt tidigt stöd.

Inom alla dessa prioriterade områden, har länder uppgett att det finns behov av att uppmärksamma frågan om individualiserad undervisning för alla elever, inte bara dem som identifierats vara i behov av särskilt stöd. Begreppet "extra behov" som innefattar en vidare förståelse av elever som kan behöva extra eller annorlunda typ av stöd i undervisningen, är ett perspektiv som måste beaktas i the Agency's framtida arbete.

Framför allt kommer the Agency's ambition att vara den främsta källan för tillförlitlig europeisk information inom specialpedagogiken, även fortsättningsvis att vara fokus för vårt arbete. Med ett fortsatt stöd och arbete av the Agency's medlems- och observatörländer samt med stöd från EU institutionerna kan the Agency förhoppningsvis både på kort och lång sikt utveckla sin förmåga att effektivt bidra till diskussionen om inkludering och att möta alla elevers behov.

Full av hopp och entusiasm ser jag fram emot de kommande tio åren av the Agency's arbete. Mycket har hänt inom specialpedagogiken under de senaste tio åren, och jag är därför också nyfiken på vad de kommande åren för med sig ...

Kontakta the Agency i ditt land

För att få kontakt med the Agency i ditt land, ta kontakt med den nationella samordnaren. Nedan finns en lista med alla samordnare och uppgifter om hur man når dem. De kan besvara frågor och förmedla kontakter.

Belgien (flamländska delen)

Ludo Vlaminckx
Ministry of the Flemish Community, Education Department
Tel: +32 2 553 88 92
ludo.vlaminckx@ond.vlaanderen.be

Belgien (fransktalande delen)

Thérèse Simon
AGERS - General Administration of Teaching and Research
Tel: +32 2 690 81 77
therese.simon@cfwb.be

Cypern

Kalomira Ioannou
Ministry of Education and Culture
Tel: +357 22 800913 / 914
kioannou@moec.gov.cy

Danmark

Preben Siersbæk Larsen
Ministry of Education
Tel: +45 33 95 46 16
siersbaek@uvm.dk

Estland

Ulvi Soomlais
Ministry of Education and Research
Tel: +372 735 0230
ulvi.soomlais@hm.ee

Finland

Pirjo Koivula
National Board of Education
Tel: +358 9 7747 7301
pirjo.koivula@oph.fi

Frankrike

Nel Saumont and Ms. Janine Laurent-Cognet
INS HEA – French National Higher Education Institute of Special Needs Education
Tel: +33 1 41 44 31 21
dpri@inshea.fr

Grekland

Maria Palaska
Ministry of Education, Pedagogical Institute of Athens
Tel: +30 210 67 40 306
mpalask@sch.gr

Irland

Gabriel Harrison
(Styrelseledamot)
Department of Education and Science
Tel: +353 506 24397
gabriel_harrison@education.gov.ie

Island

Bryndis Sigurjónsdóttir
Borgarholtsskóla (Borgarholts School)
Tel: +354 535 1700
bryndis@bhs.is

Italien

Raffaele Losa
(Styrelseledamot)
Ministry of Education
Tel: + 39 06 58 49 3220
rafiosa@tin.it

Lettland

Mudite Reigase
Ministry of Education and Science
Tel: +371 704 79 23
mudite.reigase@izm.gov.lv

Litauen

Regina Labiniene
(Styrelseledamot)
Ministry of Education and Science
Tel: +370 5 219 11 83 eller +370 5 219 12 53
regina.labiniene@smm.lt

Luxemburg

Danielle Thielen
Service Re-Educatif Ambulatoire - SREA
Tel: +352 26 44 44 1
eadsne@srea.etat.lu

Nederländerna

Sip Jan Pijl

Institute for Orthopedagogy,
University of Groningen
Tel: +31 50 36 36 681
s.j.pijl@rug.nl

Norge

Anders Øystein Gimse
Norwegian Directorate for Education and Training
Postboks 2924, Toyen, N-0608 Oslo
Tel: +47 23 30 1464 eller +47 95 94 3775
anders.oystein.gimse@utdanningsdirektoratet.no

Österrike

Irene Moser
Austrian Pedagogical Institute
Tel: +43 662 840 322 37
irene.moser@pi.salzburg.at

Polen

Małgorzata Dońska-Olszko
Kielpin Stary
Tel: +48 22 751-90-73
sp327waw@ids.pl

Portugal

Filomena Pereira
(Styrelseledamot)
General Direction for Innovation and Curriculum Development
Tel: +351 21 393 45 31/2
filomena.pereira@dgidc.min-edu.pt

Schweiz

Béatrice Kronenberg
SZH Swiss Centre for Therapeutic Pedagogy
Tel: +41 226 30 40
beatrice.kronenberg@szh.ch

Spanien

Yolanda Jiménez Martínez
Ministry of Education and Science
Tel: +34 91 506 55 79
yolanda.jimenez@mec.es

Sverige

Lena Thorsson
Specialpedagogiska institutet
Tel: +46 8 737 16 76 eller +46 70 622 35 73

lena.thorsson@sit.se

Storbritannien

Phil Snell
(Styrelseledamot)
Department for Education and Skills
Tel: +44 207 925 5521
phil.SNELL@dfes.gsi.gov.uk

Tjeckien

Věra Vojtová
Department of Special Education
Masaryk University Brno
Tel: +420 54 94 97 283
vojtova@jumbo.ped.muni.cz

Tyskland

Anette Hausotter
Information Centre for Integration
Tel: +49 431 540 31 96
a.hausotter@t-online.de

Ungern

Mária Kópatakiné-Mészáros
National Institute for Public Education
Tel: +36 (1) 235 72 52
kopatakim@oki.hu

Malta

(Observatörer)
George Borg
(Styrelseledamot)
Ministry of Education
Tel: + 356 21228349
george.a.borg@gov.mt

Slovakien

(Observatörer)
Maria Stefkova
The State Pedagogical Institute
Tel: +421 2 443 72 042/3057
maria.stefkova@statpedu.sk

Slovenien

(Observatörer)
Andreja Barle Lakota
(Styrelseledamot)

Ministry of Education and Sport
Tel: +386 1 478 4300
andreja.barle@gov.si

*Uppgifter om the Agency nationella samordnare och styrelseledamöter finns också under "National Pages" på the Agency's webbplats:
www.european-agency.org/site/national_pages/index.html*

Du kan nå the Agency direkt genom våra kontor eller vår webbplats:

Sekretariat

Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C, Danmark
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Brysselkontor

3 Avenue Palmerston
BE-1000 Bryssel, Belgien
Tel: +32 2 280 33 59
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

INFORMATION OM EURONEWS

Publicerad av: The European Agency for Development in Special Needs Education

European Agency for Development in Special Needs Education stöds av utbildningsministerierna i de deltagande länderna. Dessa är EU's medlemsländer samt Island, Norge och Schweiz. Malta, Slovenien och Slovakien deltar som observatörer. The Agency stöds också av Europeiska Unionens institutioner.

De enskilda uppfattningar som uttrycks i detta nyhetsbrev företräder inte nödvändigtvis The Agency's eller medlemsländernas officiella ståndpunkter.

Utdrag från detta nyhetsbrev är tillåtna under förutsättning att en tydlig källa anges. Nyhetsbrevet finns i ett fullt tillgängligt elektroniskt format och på andra språk på the Agency's webbplats: www.european-agency.org

Sekretariat
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C, Danmark
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Brysselkontor
3 Avenue Palmerston
BE-1000 Bryssel, Belgien
Tel: +32 2 280 33 59
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

För ytterligare exemplar av nyhetsbrevet eller annan information om the Agency's arbete kontakta Lena Thorsson, organisationens nationella samordnare i Sverige, lena.thorsson@sit.se eller Per Gunvall, Sveriges representant i styrelsen, per.gunvall@sit.se

Grafisk produktion: Cadenza 3D, www.cadenza-3d.co.uk

Svensk översättning: Sigrid Färdeman, sigrid.fardeman@sit.se

Tryck: Halstan, www.halstan.co.uk

Euronews finns på följande språk:

Franska	Grekiska	Litauiska	Svenska
Danska	Holländska/Flamländska	Norska	Tjeckiska
Engelska	Isländska	Polska	Tyska
Estniska	Italienska	Portugisiska	Ungerska
Finska	Lettiska	Spanska	

ISSN: 1560-2370

Vintern 2006

Detta nyhetsbrev har publicerats med stöd av EU kommissionens Generaldirektorat för Utbildning, Kultur och Mångspråkighet:

http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm